

แผนแม่บท 03

การเกษตร

วางรากฐานเกษตรไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน

ณ.

ถึงแม้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่ผ่านมาจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยมีมูลค่าสูงขึ้นและได้รับการยอมรับสูงขึ้น รวมถึงการยกระดับความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร) อย่างไรก็ตาม รายได้ของภาคเกษตรยังไม่ขยายตัวได้เท่าที่ควร ยังต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น สินค้าเกษตรชีวภาพ สินค้าเกษตรแปรรูป และสินค้าเกษตรอัจฉริยะ ตลอดจนการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตารางสรุปสถานะการบรรลุเป้าหมายระดับประเด็น (Y2) และเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1)

Y2	ชื่อเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570
030001	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี
030002	ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น	ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 1
Y1	ชื่อเป้าหมายแผนแม่บทย่อย	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570
030101	สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10
030201	สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้รับการรับรอง ได้แก่ (1) สินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 (2) สินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 8
030202	ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพ ความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น	อันดับจากการวัดดัชนีคุณภาพและความปลอดภัยภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร ไม่เกินอันดับที่ 70 ภายในปี 2570
030301	สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15
030302	วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น	การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15
030401	สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น	อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4

Y1

ชื่อเป้าหมายแผนแม่บทย่อย

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ปี 2570

030501

สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ
มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ
เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

030502

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลง
ที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้
เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่า
ร้อยละ 15

030601

ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย
มีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้น
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

030602

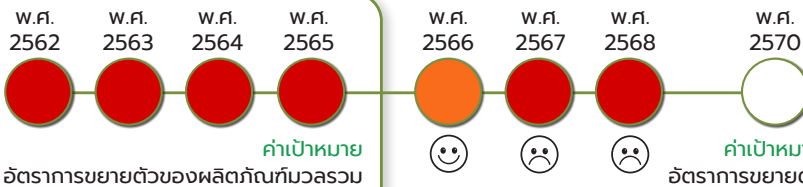
สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิศวกรรมชุมชน
และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ มีความเข้มแข็งในระดับ
มาตรฐานเพิ่มขึ้น

สัดส่วนจำนวนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับ
กระทรวงเกษตรฯ ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐาน
ต่อสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนฯ ทั้งหมด ได้แก่
1) สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
2) วิศวกรรมชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35
3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

เป้าหมาย ระดับประเด็น แผนแม่บทฯ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น

Y2 030001

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

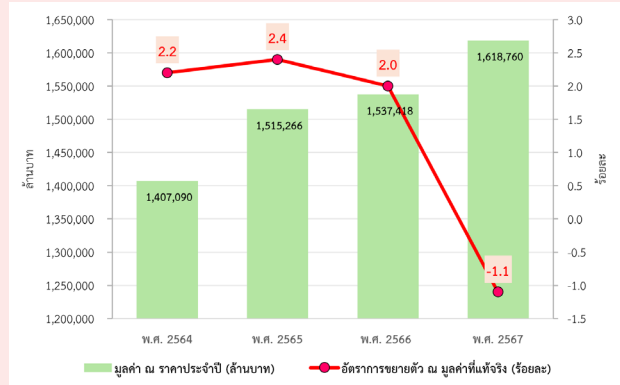
ตัวชี้วัด :	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร (ร้อยละต่อปี)				
030001	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) ขยายตัวร้อยละ 2.4* มูลค่า 1,515,266 ล้านบาท	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ขยายตัวร้อยละ 2.0* มูลค่า 1,537,418 ล้านบาท	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) หดตัวร้อยละ 1.1* มูลค่า 1,618,760 ล้านบาท	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4.5	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4.5 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 9.09 😊	แย่ลง ร้อยละ 16.67 😞	แย่ลง ร้อยละ 155 😞		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -24.44 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ -24.44 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

หมายเหตุ * อัตราการขยายตัว (ร้อยละ) เป็นข้อมูล ณ มูลค่าที่แท้จริง ซึ่งการเปรียบเทียบสถานการณ์ดีขึ้น/แย่ลง (😊/😞) ระหว่างปี เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลของอัตราการขยายตัว (ร้อยละ) ส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร (ล้านบาท) เป็นข้อมูล ณ ราคาประจำปี

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรที่ได้จากรายได้ประชาชาติของประเทศไทยจัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่ามีมูลค่า (ณ ราคาประจำปี) 1,618,760 ล้านบาท เทียบเท่าการหดตัว (ณ มูลค่าที่แท้จริง) ร้อยละ 1.1 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) มีมูลค่า (ณ ราคาประจำปี) 1,537,418 ล้านบาท เทียบเท่าอัตราการขยายตัว (ณ มูลค่าที่แท้จริง) ร้อยละ 2.0 จาก พ.ศ. 2565 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาแปลง คิดเป็นร้อยละ 155 โดยสาเหตุหนึ่งมาจากภาวะเอลนีโญ (El Niño) ในช่วงครึ่งแรกของปี 2567 ทำให้ปริมาณน้ำฝนลดลงส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ อาทิ ข้าวเปลือก มันสำปะหลัง อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายของปี 2567 ซึ่งเปลี่ยนผ่านไปสู่สภาวะลานีญา (La Nina) สภาพอากาศและปริมาณน้ำเอื้ออำนวยมากขึ้น ทำให้ภาพรวมผลผลิตของพืชเพิ่มขึ้น รวมถึงผลผลิตหมวดปศุสัตว์ขยายตัว ตลอดจนระดับราคาสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ทั้งนี้ เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 และค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ซึ่งมีค่าเป้าหมายเดียวกัน (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 4.5 ต่อปี) พบว่าสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -24.44 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ส่งผลให้ **สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร (ณ ราคาประจำปี) และอัตราการขยายตัว (มูลค่าที่แท้จริง)

ที่มาของข้อมูล : รายได้ประชาชาติของประเทศไทย, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2568)

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

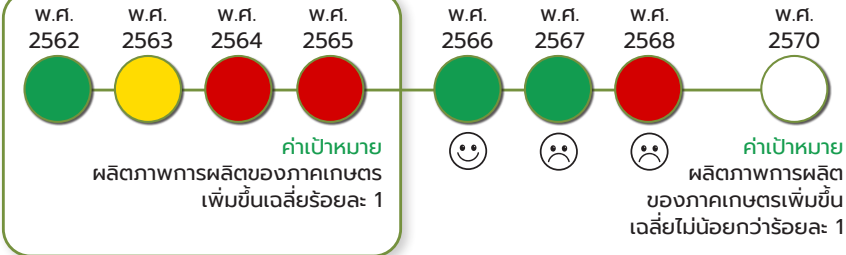
มูลค่าเพิ่มภาคเกษตรเพิ่มขึ้นต่อเนื่องหลังปี 2564 สะท้อนการฟื้นตัวของผลผลิตและราคาสินค้า แม้อัตราการเติบโตที่แท้จริงอยู่ราวร้อยละ 2 ต่อปี การขยายตัวเกิดขึ้นบนพื้นฐานผลิตภาพที่ยังจำกัด จึงจำเป็นต้องเร่งยกระดับประสิทธิภาพและมูลค่าเพิ่มเพื่อให้การเติบโตมีความยั่งยืน ความท้าทายในการทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาเกษตรมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรควบคู่กับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิตผ่านกระบวนการแปรรูป การยกระดับคุณภาพสินค้า และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เพื่อสะท้อนถึงการเพิ่มผลิตภาพของระบบเศรษฐกิจที่มีความยั่งยืน ดังนั้น การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐควรมุ่งเน้นการบริหารจัดการน้ำและความเสี่ยง เพื่อลดความผันผวนของผลผลิตจากสภาพอากาศและเพิ่มเสถียรภาพของผลผลิตในระยะยาว ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเพิ่มผลิตภาพและการลดต้นทุน ควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรที่โปร่งใสและมีการแข่งขันเป็นธรรมเพื่อให้ราคาที่ได้รับสะท้อนคุณภาพและมูลค่าเพิ่ม พร้อมทั้งการปรับระบบสินเชื่อและมาตรการจูงใจทางเศรษฐกิจให้เอื้อต่อการลงทุนในนวัตกรรม เทคโนโลยี และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

เป้าหมาย ระดับประเด็น แผนแม่บทฯ

ผลิภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น

Y2 030002

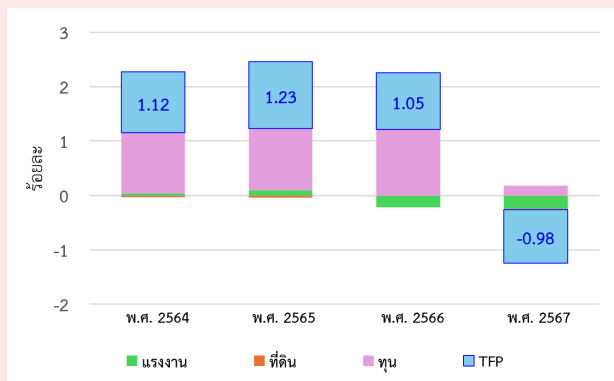
หมายเหตุ **เป้าหมาย 030002 สถานการณ์ พ.ศ. 2562 - 2567 พิจารณาจากผลิภาพการผลิตของภาคเกษตร ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลสถานการณ์ของปีที่ผ่านมา
ส่งผลให้ค่าสถานะอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏไว้ในรายงานฯ ประจำปี 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ผลิภาพการผลิตของภาคเกษตร (เฉลี่ยร้อยละ)				
030002	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ลดลงร้อยละ 0.98	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 1	เพิ่มขึ้น เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 1 ต่อปี
(ข้อมูล พ.ศ. 2565) เพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.23 (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.05 (revised)**	เฉลี่ย ร้อยละ 193.33 😊			
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 9.82 😊	แย่ลง ร้อยละ 14.63 😞	เฉลี่ย ร้อยละ 193.33 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2568) เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 0.43	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -98 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 43.33 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

ผลิภาพการผลิตของภาคเกษตร พิจารณาจากผลิภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) ของภาคเกษตร ที่ใช้อธิบายปัจจัยด้านเทคโนโลยีและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่ออัตราการขยายตัวของมูลค่า การผลิตในสาขาเกษตร ซึ่งได้จากบัญชีสต็อก ทุนของประเทศไทย จัดทำโดยสำนักงาน สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า ผลิภาพการผลิต รวมของไทย โดยเฉพาะจากการใช้ปัจจัย ด้านเทคโนโลยีและการบริหารจัดการ ด้านการเกษตรมีอัตราการลดลงร้อยละ 0.98

ผลิภาพการผลิตของหมวดเกษตรกรรม พ.ศ. 2564 - 2567

ที่มาของข้อมูล : รายงานสต็อกทุนของไทย พ.ศ. 2567, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2568)

เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ซึ่งมีผลิตภาพการผลิตรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.05 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาแย่งลง ร้อยละ 193.33 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -98 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 1) พบว่า ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.43 ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 43.33 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

ความท้าทายในการทำให้ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ได้แก่ (1) **ประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิต (Input Efficiency)** เนื่องจากลักษณะพื้นที่เพาะปลูกที่กระจุกกระจายและขาดการรวมกลุ่ม ส่งผลให้เกิดความสิ้นเปลืองในการบริหารจัดการและเพิ่มค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงบริการและเครื่องจักรกล อีกทั้งการเข้าถึงเครื่องจักรประสิทธิภาพสูงยังจำกัด ส่งผลให้ต้องพึ่งพาแรงงานและทรัพยากรอื่น ๆ ในสัดส่วนที่สูงจึงไม่คุ้มค่าเมื่อเทียบกับผลตอบแทนที่ได้ (2) **ขีดจำกัดในการสร้างมูลค่าและรับมือความเสี่ยง (Output Constraints)** จากความผันผวนของสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรง ส่งผลให้ปริมาณและคุณภาพผลผลิตไม่แน่นอน มูลค่ารวมที่คาดหวังต่ำกว่าศักยภาพ ในขณะเดียวกันความไม่สมดุลของโครงสร้างตลาดทำให้เกษตรกรเป็นผู้รับราคาและมีอำนาจต่อรองต่ำ ส่งผลให้ส่วนแบ่งมูลค่าเพิ่มกระจุกตัวอยู่ที่คนกลางและอุตสาหกรรมปลายน้ำ ลดแรงจูงใจในการลงทุนเพื่อยกระดับคุณภาพและนวัตกรรมของผู้ผลิตต้นน้ำ ดังนั้นการยกระดับผลิตภาพภาคเกษตร ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องขับเคลื่อนทั้ง**มาตรการลดต้นทุน ภาครัฐโครงสร้าง และการลงทุนด้านนวัตกรรมควบคู่กันในสามระยะอย่างต่อเนื่อง** โดยระยะสั้น มุ่งลดต้นทุนและบริหารความเสี่ยงผ่านการรวมกลุ่มเกษตรกรระดับแปลงใหญ่ การใช้เครื่องจักรร่วม การขยายประกันภัยการเกษตร และการจัดทำข้อมูลพยากรณ์รายพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเชิงปฏิบัติและลดความผันผวนของรายได้ **ระยะกลาง** เน้นการวางรากฐานเชิงสถาบัน เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ อาทิ การออกโฉนดเพื่อการเกษตรเพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต และการพัฒนาทักษะเกษตรกรสู่ Smart Farmer รองรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และ**ระยะยาว** มุ่งลงทุนในระบบชลประทานอัจฉริยะ การวิจัยพัฒนาพันธุ์ทนแล้ง-ทนน้ำ รวมถึงการปฏิรูปห่วงโซ่มูลค่าผ่านการแปรรูปชุมชนและมาตรการการแข่งขันที่เป็นธรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าและรายได้ที่ยั่งยืน

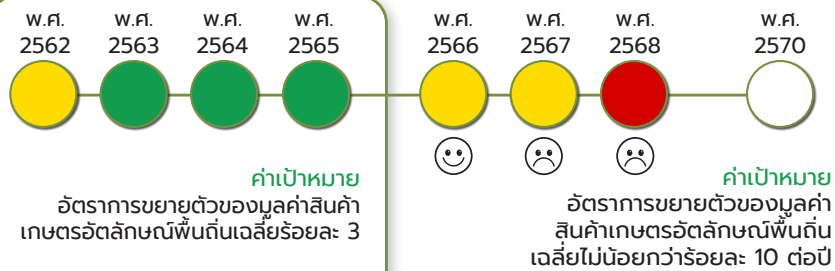
030101

แผนแม่บทย่อย : เกษตรอัตลักษณ์พื้นที่

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

Y1 030101

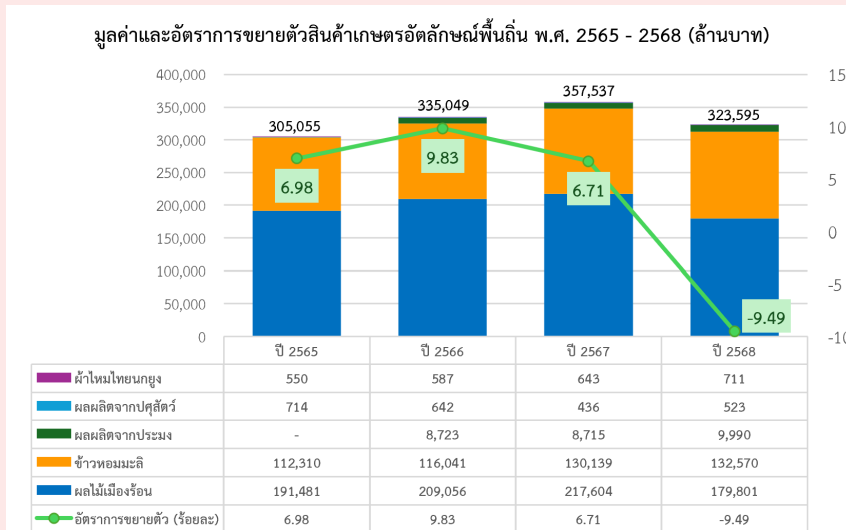
หมายเหตุ **เป้าหมาย 030101 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลสถานการณ์ของปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ค่าสถานะอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏไว้ในรายงานฯ ประจำปี 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (เฉลี่ยร้อยละ)				
030101	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ ว.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย ว.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย ว.ศ. 2570
	ว.ศ. 2566	ว.ศ. 2567			
	(ข้อมูล ว.ศ. 2566) ขยายตัวร้อยละ 9.83 มูลค่า 335,049 ล้านบาท (revised)**	(ข้อมูล ว.ศ. 2567) ขยายตัวร้อยละ 6.71 มูลค่า 357,537 ล้านบาท (revised)**	(ข้อมูล ว.ศ. 2568) หดตัวร้อยละ 9.49 มูลค่า 323,595 ล้านบาท	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 11.66	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 10 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 40.82 😊	แย่ลง ร้อยละ 31.74 😞	แย่ลง ร้อยละ 241.43 😞		
สถานการณ์พัฒนา ว.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(ว.ศ. 2566 – 2568) ขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ 2.35	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -81.39 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 23.50 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของไทย ประกอบด้วย ผลผลิตผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญ (ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลองกอง) ข้าวหอมมะลิ ผ้าไหมไทยนยกยุงพระราชทาน ผลิตภัณฑ์ประมง และผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์อัตลักษณ์พื้นถิ่น จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า มีมูลค่า 323,595 ล้านบาท เทียบเท่าการหดตัวร้อยละ 9.49 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีมูลค่า 357,537 ล้านบาท เทียบเท่าอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.71 จาก พ.ศ. 2566 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาแยลงคิดเป็นร้อยละ 241.43 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 11.66) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -81.39 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี) พบว่า อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 เฉลี่ยร้อยละ 2.35 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 23.50 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568

หมายเหตุ: 1) ผลไม้เมืองร้อน (ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลองกอง)

2) ผลผลิตเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น สาขาปศุสัตว์ (โคขุนโพนยางคำ ไก่เค็มไชยา ไก่เบตง)

3) ผลผลิตเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น สาขาประมง (กุ้งก้ามกราม ปลาสลิด ปลากัด)

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นควบคู่กับการส่งเสริมภาพลักษณ์สินค้าแก่ผู้บริโภค เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสินค้าในแต่ละพื้นถิ่น ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพด้านการตลาดสำหรับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ (1) **โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์** ของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งยกระดับเกษตรกรในพื้นที่ในการพัฒนาคุณภาพการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ให้ได้มาตรฐานและแข่งขันทางการตลาดได้ รวมถึงสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อต่อยอดไปสู่การสร้างอัตลักษณ์

030101

พื้นถิ่นและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (2) โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นและสินค้าชุมชน ของกรมปศุสัตว์ ซึ่งมุ่งเน้นส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์อัตลักษณ์พื้นถิ่นให้แก่เกษตรกร และการพัฒนาผลผลิตปศุสัตว์อัตลักษณ์พื้นถิ่นในแต่ละพื้นที่ให้เป็นสินค้าชุมชน OTOP ที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร (3) โครงการพัฒนาเครือข่ายและการตลาดสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่นของสถาบันเกษตรกร ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร พร้อมทั้งการประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการเร่งเสริมสร้างความตระหนักรู้ให้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการผลิตและบรรจุภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐาน ตลอดจนส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการขยายช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ การบริหารจัดการแบรนด์และการสื่อสารอัตลักษณ์ของสินค้า โดยเฉพาะเกษตรกรในแต่ละพื้นที่อาจยังไม่สามารถระบุจุดขายที่มีความโดดเด่นและแตกต่างของสินค้าได้อย่างชัดเจน ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคในการกำหนดตำแหน่งทางการตลาด (Market Positioning) ตลอดจนการถ่ายทอดเรื่องราวและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งมีรากฐานจากภูมิปัญญาและบริบทของท้องถิ่นผ่านการสื่อสารในช่องทางประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ อาทิ ฉลาก บรรจุภัณฑ์ และสื่อดิจิทัลอย่างไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ส่งผลให้ผู้บริโภคไม่สามารถรับรู้และตีความคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ความสามารถในการตอบสนองต่อพฤติกรรมผู้บริโภคยุคปัจจุบัน ซึ่งให้ความสำคัญต่อสุขภาพ ความปลอดภัย และความยั่งยืน ยังเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่ต้องพิจารณาในการเพิ่มมูลค่าสินค้าอีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการให้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจนบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับการสนับสนุนเกษตรกรในการพัฒนาศักยภาพด้านการบริหารจัดการแบรนด์และการสื่อสารอัตลักษณ์ของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการกำหนดจุดขายของสินค้าที่โดดเด่นและแตกต่าง รวมถึงการวางตำแหน่งทางการตลาดให้มีความชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมการถ่ายทอดเรื่องราวและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาและบริบทในแต่ละท้องถิ่น ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและครอบคลุม เพื่อสร้างการรับรู้และการตีความคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ของสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการพัฒนาระบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคใหม่ที่สำคัญต่อสุขภาพ ความปลอดภัย และความยั่งยืน เพื่อยกระดับมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

แผนแม่บทย่อย : เกษตรปลอดภัย

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

Y1 030201

W.ศ.
2562

W.ศ.
2563

W.ศ.
2564

W.ศ.
2565

W.ศ.
2566

W.ศ.
2567

W.ศ.
2568

W.ศ.
2570

คำเป้าหมาย
อัตราการขยายตัวมูลค่า
สินค้าเกษตรปลอดภัยเฉลี่ยร้อยละ 3

คำเป้าหมาย
1) อัตราการขยายตัว
ของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจ
รับรองมาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้นเฉลี่ย
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
2) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้า
เกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี

หมายเหตุ: ** เป้าหมาย 030201 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัย ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลสถานการณ์ของปีที่ผ่านมา
ส่งผลให้คำสถานะอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏไว้ในรายงานฯ ประจำปี 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	1. อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP (ร้อยละ)				
	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	คำเป้าหมาย พ.ศ. 2568	คำเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
030201	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) หดตัวร้อยละ 4.89 มูลค่า 755,413 ล้านบาท (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ขยายตัวร้อยละ 8.64 มูลค่า 820,645 ล้านบาท (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) ขยายตัวร้อยละ 6.98 มูลค่า 877,899 ล้านบาท	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แยลง ร้อยละ 112.36 	ดีขึ้น ร้อยละ 276.69 	แยลง ร้อยละ 19.21 		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ คำเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 - 2568) ขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ 3.58	สูงกว่าคำเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 139.60 ของคำเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 71.53 ของคำเป้าหมาย

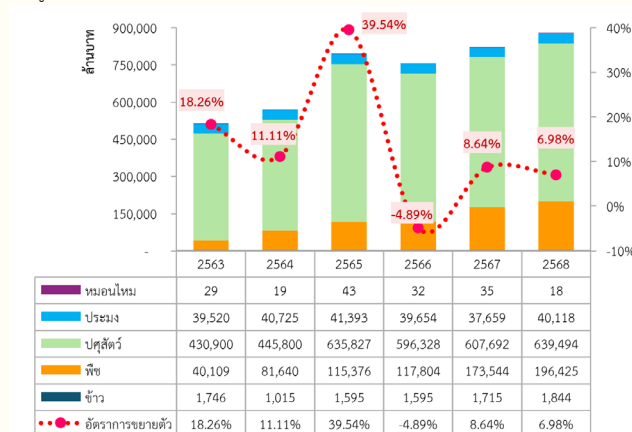
030201

ตัวชี้วัด :	2. อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ (เฉลี่ยร้อยละ)				
030201	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) ขยายตัวร้อยละ 28.47 มูลค่า 10,713 ล้านบาท	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 8.04	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ขยายตัวร้อยละ 6.87 มูลค่า 8,749 ล้านบาท (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) หดตัวร้อยละ 4.69 มูลค่า 8,339 ล้านบาท (revised)**			
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 136.69 😊	แย่ลง ร้อยละ 168.27 😞	ดีขึ้น ร้อยละ 707.04 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566-2568) ขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ 10.22	สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 354.10 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 204.40 ของค่าเป้าหมาย
ภาพรวมสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 มีค่าเฉลี่ยจากทั้ง 2 ตัวชี้วัด					คิดเป็นร้อยละ 85.77 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย
หมายเหตุ : การคำนวณสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเกินร้อยละ 100 จะกำหนดให้เป็น 100 โดยมีการคำนวณดังนี้ $\frac{(71.53 + 100)}{2}$					

สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น พิจารณาจาก 2 ตัวชี้วัด ได้แก่

(1) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) มีมูลค่ารวม 877,899 ล้านบาท เทียบเท่าอัตราการขยายตัวร้อยละ 6.98 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีมูลค่า 820,645 ล้านบาท เทียบเท่าอัตราการขยายตัวร้อยละ 8.64 จาก พ.ศ. 2566 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาแย่ลง คิดเป็นร้อยละ 19.21 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 139.60 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี) พบว่า อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 เฉลี่ยร้อยละ 3.58 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 71.53 ของค่าเป้าหมาย

มูลค่าและอัตราการขยายตัวสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP

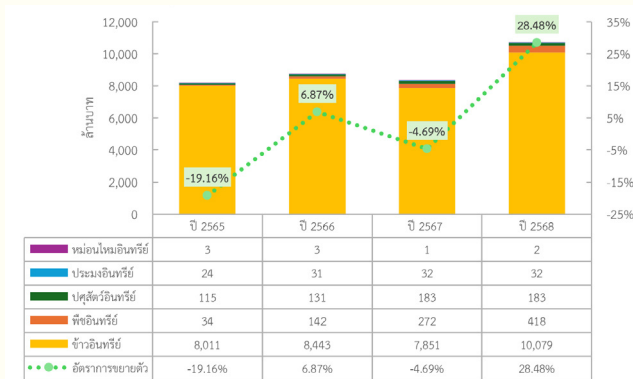

ที่มาของข้อมูล : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568

2) อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) มีมูลค่ารวม 10,713 ล้านบาท เทียบเท่าอัตราการขยายตัวร้อยละ 28.47 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีมูลค่า 8,339 ล้านบาท เทียบเท่าการหดตัวร้อยละ 4.69 จาก พ.ศ. 2566 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 707.04 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.04) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 354.10 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี) พบว่า อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 เฉลี่ยร้อยละ 10.22 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 204.40 ของค่าเป้าหมาย

มูลค่าและอัตราการขยายตัวสินค้าเกษตรอินทรีย์

ที่มาของข้อมูล : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568

ทั้งนี้ ภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายที่เป็นการเฉลี่ยจากทั้ง 2 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 85.77 ของค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยใช้ระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และเกษตรอินทรีย์ (Organic) เป็นกลไกหลัก เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภคและขับเคลื่อนสินค้าสู่ตลาดมูลค่าสูง ซึ่งดำเนินการผ่านการพัฒนามาตรฐานและระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ตั้งแต่การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิต การตรวจสอบ และการรับรองเพื่อให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ควบคู่ไปกับการสนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความปลอดภัยในการบริโภคและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าและการส่งออกอย่างยั่งยืน โดยมีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ (1) โครงการการผลิตทุเรียนตามระบบการเกษตรปลอดภัย ของกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนแบบใช้สารเคมีให้กลับเข้าสู่ระบบการผลิตทุเรียนแบบปลอดภัย (2) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม กรมประมง มกอช. ซึ่งส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรสำคัญของไทยให้เข้าสู่ระบบการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัยด้านอาหาร รวมถึงการตรวจรับรองการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่น

030201

แก่ผู้บริโภคและประเทศคู่ค้า (3) **โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน** ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มกอช. ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาความรู้ความสามารถของเกษตรกรในการปฏิบัติตามรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืนและความรู้ด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรให้เข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อถ่ายทอดความรู้และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตตามมาตรฐานสินค้าเกษตร นำไปสู่การจำหน่ายสินค้าที่มีคุณภาพสูงสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและกลุ่มผู้บริโภค รวมถึงส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคและประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้สินค้าเกษตรปลอดภัยของประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ **ความไม่สมดุลเชิงโครงสร้างระหว่างการผลิตกับการตลาด** โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP แม้ว่าจะถูกผลักดันให้มีปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ระบบการตลาดยังคงมีช่องว่างจากแรงจูงใจด้านราคาสำหรับผู้บริโภคในประเทศส่วนใหญ่ยังไม่เต็มใจจ่ายในราคาสูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป ส่งผลให้เกษตรกรต้องแบกรับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นแต่ไม่ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า อีกทั้ง **ระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ยังมีข้อมูลที่ไม่ต่อเนื่อง** ตั้งแต่แปลงปลูก/แหล่งผลิต การเก็บเกี่ยวและขนส่งไปยังโรงคัดบรรจุ/แปรรูป จนกระทั่งถึงจุดจำหน่าย/ผู้บริโภค รวมถึง **การจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่ได้มาตรฐานและการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม** ยังจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้ผลิตเพื่อการส่งออก ทำให้สินค้าที่ผ่านการตรวจรับรอง GAP ไม่สามารถสร้างความแตกต่างกับสินค้าทั่วไปและลดความเชื่อมั่นของผู้บริโภคในประเทศอย่างเต็มที่ ขณะที่สินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มและเข้าถึงตลาดพรีเมียม แต่ยังคงมีความท้าทายจากการทำเกษตรอินทรีย์ต้องใช้ระยะเวลาในการเปลี่ยนผ่านที่ยาวนาน 3-5 ปี ผลผลิตต่อไร่ต่ำและมีต้นทุนในการรับรองมาตรฐานที่ค่อนข้างสูง ซึ่งหากแก้ไขประเด็นเหล่านี้ได้จะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันสินค้าเกษตรปลอดภัยให้เติบโตยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการให้สินค้าเกษตรปลอดภัยของประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจนบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับการ **เสริมสร้างความน่าเชื่อถือของมาตรฐานควบคู่ไปกับการสนับสนุนด้านการตลาด** โดยเร่งพัฒนาระบบตรวจสอบติดตามหลังการรับรองและบูรณาการระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการสุ่มตรวจแบบเรียลไทม์ และ **การจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกันที่ใช้งานได้จริง** เพื่อเพิ่มความเข้มงวดในการกำกับดูแลคุณภาพ สร้างความโปร่งใสของข้อมูลตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค พร้อมทั้งมุ่งเน้นการสนับสนุนด้านการตลาดนำการผลิตที่สามารถการันตีส่วนต่างราคา (Price Premium) ที่ชัดเจนแก่เกษตรกรผู้ผลิตทั้งระบบ GAP และอินทรีย์ เพื่อให้เกิดการเข้าถึงตลาดพรีเมียมมากขึ้น และสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์และสามารถขับเคลื่อนมูลค่าสินค้าเกษตรปลอดภัยได้อย่างยั่งยืน

แผนแม่บทย่อย : เกษตรปลอดภัย

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทย ได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัย และคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น

Y1 030202

ว.ศ.
2562

ว.ศ.
2563

ว.ศ.
2564

ว.ศ.
2565

ว.ศ.
2566

ว.ศ.
2567

ว.ศ.
2568

ว.ศ.
2570

ค่าเป้าหมาย

อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตร
ปลอดภัยเฉลี่ยร้อยละ 3

ค่าเป้าหมาย

อันดับดัชนีคุณภาพและความปลอดภัย
ภายใต้ดัชนีความมั่นคงทางอาหาร
ไม่เกินอันดับที่ 70

หมายเหตุ: ** เป้าหมาย 030202 พิจารณาเทียบเคียงจากดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุงข้อมูลสถานการณ์ของปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ค่าสถานะอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏไว้ในรายงานฯ ประจำปี 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	1. อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรที่ผ่านการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP (ร้อยละ)				
	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ ว.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย ว.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย ว.ศ. 2570
	ว.ศ. 2566	ว.ศ. 2567			
030202	(ข้อมูล ว.ศ. 2566) ระดับดีมาก 0.93 คะแนน (proxy)***	(ข้อมูล ว.ศ. 2567) ระดับดีมาก 0.93 คะแนน (revised)** (proxy)***	(ข้อมูล ว.ศ. 2568) ระดับดีมาก 0.98 คะแนน (proxy)***	ไม่เกินอันดับที่ 70 ระดับดี 0.60 - 0.79 คะแนน (proxy)***	ไม่เกินอันดับที่ 70 ระดับดี 0.60 - 0.79 คะแนน (proxy)***
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ไม่สามารถเปรียบเทียบ สถานการณ์การพัฒนาได้ เนื่องจากสถานการณ์ ว.ศ. 2566 เป็นปีแรก ที่มีการเก็บข้อมูล	คงเดิม	ดีขึ้น ร้อยละ 5.64		
สถานการณ์พัฒนา ว.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)				สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 163.03 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 163.03 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับบรรลุเป้าหมาย

หมายเหตุ: *** เป้าหมาย 030201 สถานการณ์ ว.ศ. 2566 - 2568 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง คือ ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร ว.ศ. 2566 จัดทำโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.)

ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้น พิจารณาเทียบเคียงจากค่าดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ศึกษาความเชื่อมั่นด้านคุณภาพสินค้าเกษตรและความปลอดภัยด้านอาหารจำนวน 11 กลุ่มสินค้า คือ ข้าวสารบรรจุถุง ไข่ไก่ เนื้อไก่ เนื้อสุกร ปลาน้ำจืด ปลาทะเล กุ้งทะเล ผลไม้ที่กินเปลือกได้

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2568

171

030202

ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้ ผักบริโภคผล และผักใบ จัดทำโดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตรอยู่ในระดับดีมาก ที่คะแนน 0.98 จากคะแนนเต็ม 1 คะแนน และเมื่อเทียบกับปีการผลิตก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ซึ่งความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตรอยู่ในระดับดีมาก ที่คะแนน 0.93 คะแนน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 5.64 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 และค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ซึ่งมีค่าเป้าหมายเดียวกัน (ระดับดี 0.60-0.79 คะแนน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 163.03 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (สีเขียว)

ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตรโดยรวม ปี 2568		ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพของสินค้าเกษตร ปี 2568		ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่มีต่อความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตร ปี 2568	
ข้าวสารบรรจุถุง	0.99	ข้าวสารบรรจุถุง	0.99	ข้าวสารบรรจุถุง	0.99
ไข่ไก่	1.00	ไข่ไก่	1.00	ไข่ไก่	0.99
เนื้อไก่	0.99	เนื้อไก่	0.99	เนื้อไก่	0.97
เนื้อสุกร	0.99	เนื้อหมู	0.98	เนื้อหมู	0.97
ปลาน้ำจืด	0.98	ปลาน้ำจืด	0.99	ปลาน้ำจืด	0.98
ปลาทะเล	0.97	ปลาทะเล	0.98	ปลาทะเล	0.98
กุ้งทะเล	0.97	กุ้งทะเล	0.98	กุ้งทะเล	0.96
ผลไม้ที่กินเปลือกได้	0.96	ผลไม้ที่กินเปลือกได้	0.97	ผลไม้ที่กินเปลือกได้	0.96
ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้	0.99	ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้	0.99	ผลไม้ที่กินเปลือกไม่ได้	0.98
ผักบริโภคผล	0.96	ผักผล	0.97	ผักผล	0.97
ผักใบ	0.96	ผักใบ	0.97	ผักใบ	0.95
รวมทุกสินค้าเกษตร	0.98	รวมทุกสินค้าเกษตร	0.98	รวมทุกสินค้าเกษตร	0.97

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568

- หมายเหตุ : 1) การอ่านค่าความเชื่อมั่นแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 0.00-0.19 ระดับแย่มากที่สุด, 0.20-0.39 ระดับแย่มาก, 0.40-0.59 ระดับปานกลาง, 0.60-0.79 ระดับดี และ 0.80-1.00 ระดับดีมาก
2) แบบสำรวจความเชื่อมั่นผู้บริโภคฯ จำแนกเป็น 3 ชุด คือ ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพและความปลอดภัย ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่มีต่อคุณภาพ และความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่มีต่อความปลอดภัย

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการตรวจติดตามเฝ้าระวังสารพิษตกค้างจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรในผักและผลไม้และส่งตรวจวิเคราะห์รายการสารพื้นฐานเดียวกัน และประชาสัมพันธ์สื่อสารความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเน้นการให้ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้บริโภค เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในช่องทางสื่อสารของแต่ละหน่วยงาน โดยมีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 คือ **โครงการสร้างความเชื่อมั่นสินค้าเกษตรและอาหาร** ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ที่ได้พัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยผ่านแพลตฟอร์มตลาดออนไลน์ ที่ใช้ระบบ QR Trace เพื่อเชื่อมโยงเกษตรกร ผู้ผลิตกับผู้ประกอบการและผู้บริโภคโดยตรง ทำให้การซื้อ-ขายสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยสะดวกขึ้นและตรวจสอบย้อนกลับได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับนโยบายพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหารของไทยให้มีคุณภาพสูงขึ้นและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล อาทิ การเตรียมการเข้าร่วมข้อตกลงการยอมรับร่วมรายสาขาว่าด้วยระบบการตรวจสอบและการให้การรับรองด้านสุขลักษณะอาหารสำหรับผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปของอาเซียน (ASEAN Sectoral Mutual Recognition Arrangement for Inspection and Certification Systems on Food Hygiene for Prepared Foodstuff Products; MRA on PF) ที่จัดทำขึ้นโดยคณะทำงานด้านผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป (Prepared Foodstuff Product Working Group; PFPWG) ภายใต้คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านมาตรฐานและคุณภาพของอาเซียน (ASEAN Consultative Committee on Standard and Quality; ACCSQ) เพื่อให้มาตรฐานอาหารของไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยให้ได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการสูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและมีผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน มีประเด็นที่สำคัญคือ การแก้ไขปัญหาสารตกค้าง/สารต้องห้ามในสินค้าเกษตรส่งออกของไทย อาทิ การตรวจพบสารย้อมสีทุเรียนหรือสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ตกค้างในลำไย อันจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตรของไทยในระดับสากล ซึ่งอาจนำมาสู่การกำหนดขั้นตอนการนำเข้าที่ยุ้งยากจากประเทศคู่ค้าที่ทำให้ต้นทุนและระยะเวลาในกระบวนการโลจิสติกส์เพิ่มขึ้น โดยปัญหาดังกล่าวจะมีผลต่อปริมาณการส่งออกเกิดปัญหาสินค้าล้นตลาด และกระทบต่อเสถียรภาพทางราคาด้วยในท้ายที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

ถึงแม้ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยให้ได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการจะบรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดแล้ว และในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 ที่ผ่านมา มีความเชื่อมั่นจากผู้บริโภคต่อคุณภาพและความปลอดภัยด้านอาหารของสินค้าเกษตรอยู่ในระดับดีมาโดยตลอด อย่างไรก็ตามการทำให้ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยของไทยได้รับการยอมรับด้านคุณภาพความปลอดภัยและคุณค่าทางโภชนาการในระดับสากล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการในการปฏิบัติตามมาตรฐานการส่งออกในระดับสากล โดยหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านกฎระเบียบและข้อตกลงต่าง ๆ และการอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบรับรองคุณภาพ พร้อมทั้งมีกลไกในการตรวจสอบและตรวจสอบย้อนกลับเพื่อสกัดสินค้าที่ผิดข้อตกลงไม่ให้ส่งออกและสร้างความเสื่อมเสียภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของผลิตภัณฑ์เกษตรของไทยตามมา

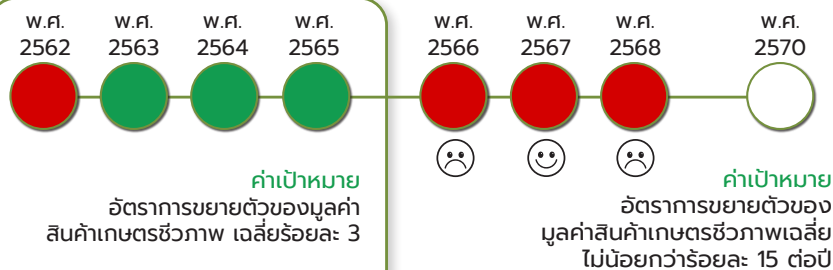
030301

แผนแม่บทย่อย : เกษตรชีวภาพ

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย

สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

Y1 030301

หมายเหตุ ** เป้าหมาย 030301 สถานการณ์ ว.ศ. 2562 - 2567 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวมีการปรับปรุง ข้อมูลสถานการณ์ของปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ค่าสถานะอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏไว้ในรายงานฯ ประจำปี 2567

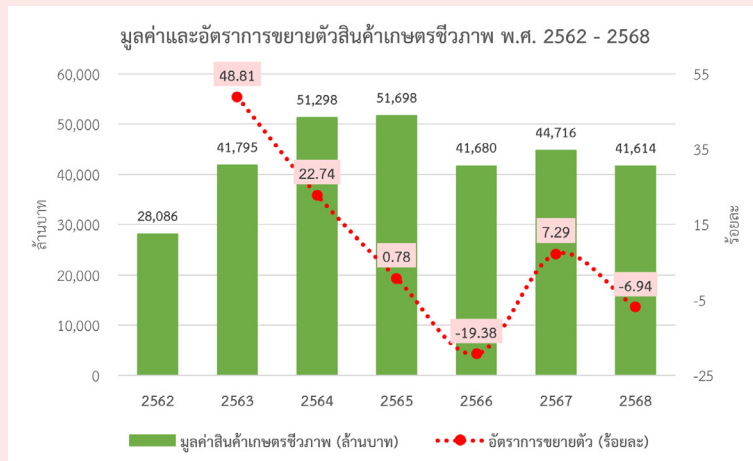
สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพ (เฉลี่ยร้อยละ)				
030301	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ ว.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย ว.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย ว.ศ. 2570
	ว.ศ. 2566	ว.ศ. 2567			
	(ข้อมูล ว.ศ. 2566) หดตัวร้อยละ 19.38 มูลค่า 41,679.83 ล้านบาท (revised)**	(ข้อมูล ว.ศ. 2567) ขยายตัวร้อยละ 7.29 มูลค่า 44,716.39 ล้านบาท (revised)**	(ข้อมูล ว.ศ. 2568) หดตัวร้อยละ 6.94 มูลค่า 41,613.92 ล้านบาท	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 18	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แยลง ร้อยละ 2,584.62 	ดีขึ้น ร้อยละ 137.62 	แยลง ร้อยละ 195.20 		
สถานการณ์พัฒนา ว.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(ว.ศ. 2566 - 2568) หดตัว เฉลี่ยร้อยละ 6.34	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -38.56 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ -42.29 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพของประเทศไทย ประกอบด้วย (1) วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน (เอทานอล ไบโอดีเซล) (2) สมุนไพรและเครื่องเทศ (ขมิ้นชัน พริกไทย กระชายดำ กระเจี๊ยบแดง ว่านหางจระเข้ ไพล ฟ้าทะลายโจร) และ (3) แมลงเศรษฐกิจ (ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง จิ้งหรีด) จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่ารวม 41,613.92 ล้านบาท เทียบเท่าการหดตัวร้อยละ 6.94 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีมูลค่า 44,716.39 ล้านบาท เทียบเท่าอัตราการขยายตัวร้อยละ 7.29 จาก พ.ศ. 2566 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาแยลง

คิดเป็นร้อยละ 195.20 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 18) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -38.56 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี) พบว่า มูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 หดตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.34 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ - 42.29 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

ที่มาของข้อมูล : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568
หมายเหตุ: วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทน (เอทานอล ไบโอดีเซล) สมุนไพรและเครื่องเทศ (ขมิ้นชัน พริกไทย กระชายดำ กระเจี๊ยบแดง ว่านหางจระเข้ ไพล ฟ้าทะลายโจร) แมลงเศรษฐกิจ (ผึ้งพันธุ์ ผึ้งโพรง ชันโรง จิ้งหรีด)

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร เครื่องเทศ และแมลงเศรษฐกิจควบคู่กับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาสายพันธุ์พืชและสัตว์ในท้องถิ่นให้แก่เกษตรกร โดยมีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ (1) **โครงการพัฒนาศูนย์ทรัพยากรพันธุกรรมพืชแห่งชาติ** ของกรมวิชาการเกษตร ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งฐานพันธุกรรมพืชและเห็ดสำหรับรวบรวม อนุรักษ์ และให้บริการเชื้อพันธุกรรม รวมถึงพัฒนาเป็นเครือข่ายศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน เพื่อใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ นำไปสู่การผลิตและขยายผลเพิ่มมูลค่า (2) **โครงการส่งเสริมและยกระดับสินค้าเกษตรชีวภาพ** ของสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม โดยยกระดับผู้ประกอบการและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางเกษตรชีวภาพและพืชสมุนไพรด้วยการต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง พร้อมทั้งเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์กับช่องทางการตลาดที่เหมาะสม (3) **โครงการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ใบและยอดอ้อย เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรชาวไร่อ้อย ลดปริมาณการลักลอบเผาอ้อยและฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5** ที่ได้ส่งเสริมเกษตรกรชาวไร่อ้อย และโรงงานน้ำตาลในการใช้ประโยชน์ใบและยอดอ้อย ซึ่งเป็นผลพลอยได้และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร โดยนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น เชื้อเพลิงชีวมวล และเชื้อเพลิงชีวภาพ ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรและช่วยลดฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 จากการลดปริมาณการเผาอ้อยในพื้นที่ปลูกอ้อย

030301

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการส่งเสริมอาชีพทางเลือกแก่เกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ ทั้งการปลูกพืชสมุนไพร และการเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ การยกระดับศักยภาพของเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพสูง และการส่งเสริมให้มีการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในระดับพื้นที่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทดแทนการเผา โดยเฉพาะการนำกลับมาใช้ประโยชน์เพื่อลดต้นทุนในการผลิต และการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้สินค้าเกษตรชีวภาพของประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ สินค้าเกษตรชีวภาพที่มีศักยภาพในการต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องมูลค่าสูงยังมีสัดส่วนมูลค่าไม่มาก โดยสัดส่วนมูลค่าสินค้าเกษตรชีวภาพส่วนใหญ่ยังคงเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลังงานทดแทนมากกว่าสมุนไพรเครื่องเทศ และแมลงเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นวัตถุดิบตั้งต้นในอุตสาหกรรมต่อเนื่องมูลค่าสูง อาทิ อาหารแห่งอนาคตและเครื่องสำอางเวชภัณฑ์ อีกทั้งความหลากหลายของผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้าเกษตรชีวภาพและการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยังมีจำนวนไม่มาก ส่งผลให้สินค้าเกษตรชีวภาพยังมีข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดสินค้ามูลค่าสูงและขาดความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ การบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่ไม่เหมาะสมของเกษตรกรในหลายพื้นที่ รวมถึงการไม่นำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านกระบวนการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งผลให้เกษตรกรสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้และไม่สามารถยกระดับศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพในระยะยาว

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการให้สินค้าเกษตรชีวภาพของประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจนบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพตลอดห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบตั้งต้นในอุตสาหกรรมต่อเนื่องมูลค่าสูง ทั้งผลิตภัณฑ์สมุนไพรและเครื่องเทศ แมลงเศรษฐกิจให้มีมาตรฐานและมีศักยภาพต่อยอดไปสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงในกลุ่มอาหารแห่งอนาคต อาหารฟังก์ชัน และผลิตภัณฑ์สุขภาพ พร้อมทั้งผลักดันให้มีการต่อยอดการใช้วัตถุดิบที่ใช้ในพลังงานทดแทน อาทิ เอทานอล ไปสู่ผลิตภัณฑ์ชีวภาพอื่นที่มีมูลค่าสูง อาทิ สุรา เครื่องสำอางเวชภัณฑ์ และโอเลโอเคมีคัล รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้กับเกษตรกรในการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้นำกลับมาใช้ประโยชน์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง อาทิ สารชีวภัณฑ์ บัณฑิตชีวมวล และวัสดุชีวมวล ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร นอกจากนี้ การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพมูลค่าสูงทั้งในด้านการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การส่งเสริมการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านสินค้าเกษตรชีวภาพ การกำหนดคุณภาพและการรับรองผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ตลอดจนการเชื่อมโยงตลาดและการส่งเสริมลงทุนกับต่างประเทศ เพื่อให้สามารถขยายตลาดและเพิ่มโอกาสในการส่งออกสินค้าเกษตรชีวภาพไปยังต่างประเทศได้ในระยะยาว

แผนแม่บทย่อย : เกษตรชีวภาพ

เป้าหมาย

แผนแม่บทย่อย

วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญา ท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น

Y1 030302

W.ศ.
2562

W.ศ.
2563

W.ศ.
2564

W.ศ.
2565

W.ศ.
2566

W.ศ.
2567

W.ศ.
2568

W.ศ.
2570

คำเป้าหมาย

จำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดเล็ก
และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ
1 วิสาหกิจ : 1 ตำบล

คำเป้าหมาย

การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจ
ชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพเพิ่มขึ้น
เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 จากปีฐาน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	การจดทะเบียนดำเนินการของวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)				
030302	สถานการณ์ปีก่อนหน้า <small>เป็นปีของกรรราชงาน</small>		สถานการณ์ W.ศ. 2568	คำเป้าหมาย W.ศ. 2568	คำเป้าหมาย W.ศ. 2570
	W.ศ. 2566	W.ศ. 2567			
	(ข้อมูล W.ศ. 2566) ลดลงร้อยละ 16.28 จากปีฐาน (11,301 แห่ง)	(ข้อมูล W.ศ. 2567) เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.74 จากปีฐาน (22,510 แห่ง)	(ข้อมูล W.ศ. 2568) ลดลงร้อยละ 59.90 จากปีฐาน (5,413 แห่ง)	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 จากปีฐาน	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 จากปีฐาน
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	แย้ง ร้อยละ 159.04 	ดีขึ้น ร้อยละ 509.70 	แย้ง ร้อยละ 189.75 		
สถานการณ์พัฒนา W.ศ. 2568 เทียบกับ คำเป้าหมาย (ร้อยละ)			(W.ศ. 2566 – 2568) ลดลง เฉลี่ยร้อยละ 3.15 จากปีฐาน	ต่ำกว่าคำเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -399.33 ของคำเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ -21 ของคำเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2568

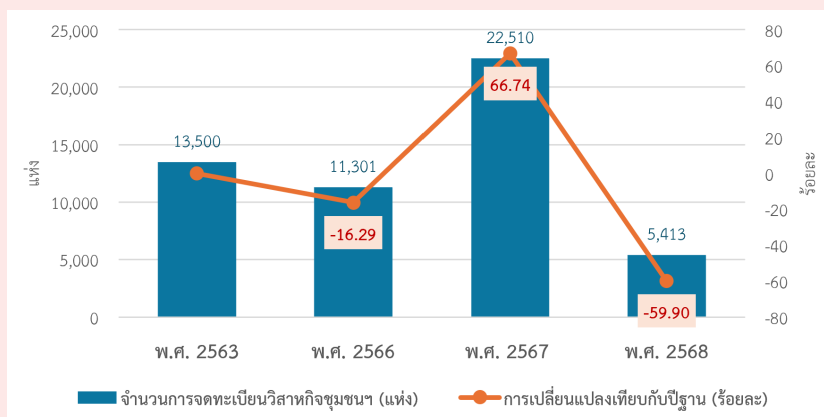
177

030302

วิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการจัดตั้งทุกตำบลเพิ่มขึ้น พิจารณาจากจำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพ จำนวนทั้งสิ้น 5,413 แห่ง ซึ่งคิดเป็นการลดลงร้อยละ 59.90 จากปีฐาน (ปีฐาน พ.ศ. 2563 มีการจดทะเบียนฯ 13,500 แห่ง) และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่มีการจดทะเบียนฯ จำนวน 22,510 แห่ง ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.74 จากปีฐาน สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แย่งคิดเป็นร้อยละ 189.75 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 จากปีฐาน) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ - 399.33 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 จากปีฐาน) พบว่า จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวกับเกษตรชีวภาพในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.15 จากปีฐาน ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ - 21 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

จำนวนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนฯ พ.ศ.. 2566 - 2568 เทียบกับปีฐาน (พ.ศ. 2563)

ที่มาของข้อมูล : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจการเกษตรจากฐานทรัพยากรชีวภาพ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพของชุมชนให้ตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับชุมชน อย่างไรก็ตาม เป้าหมายนี้**ไม่มี**โครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพที่จัดตั้งแล้วให้มีความเข้มแข็ง ทั้งการผลิตและการตลาดให้เหมาะสมกับศักยภาพของวิสาหกิจและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ เพื่อนำไปสู่การวางแผนและการลงทุนที่จะส่งผลต่อการรับการสนับสนุนเงินทุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้จำนวนวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดผลในเชิงพาณิชย์ยังมีจำกัด เนื่องจากท้องถิ่น/ชุมชนอาจยังขาดการสำรวจข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการขาดทักษะในการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่การผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าชุมชนให้ตรงกับความต้องการของตลาด ตลอดจนการสนับสนุนวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการเฉพาะอาจขาดความต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมา การดำเนินโครงการส่วนใหญ่จะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่ครอบคลุมวิสาหกิจชุมชนทุกประเภท จึงอาจเป็นข้อจำกัดต่อการจัดตั้งวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในทุกตำบลเป็นการเฉพาะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการให้จำนวนวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้นจนบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายระดับท้องถิ่น/ชุมชนในการพัฒนาฐานข้อมูลที่จะนำไปสู่การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพเพิ่มขึ้นในอนาคต และการสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจการเกษตรจากฐานชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบันของแต่ละพื้นที่ อาทิ การพัฒนาต่อยอดการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของตลาด การสนับสนุนองค์ความรู้ที่ช่วยพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

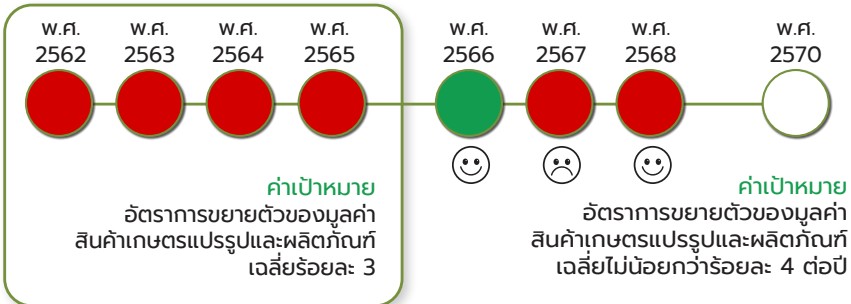
030401

แผนแม่บทย่อย : เกษตรแปรรูป

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

Y1 030401

หมายเหตุ ** เป้าหมาย 030401 พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าว มีการปรับปรุงข้อมูลสถานการณ์ของปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ค่าสถานะอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏไว้ในรายงานฯ ประจำปี 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

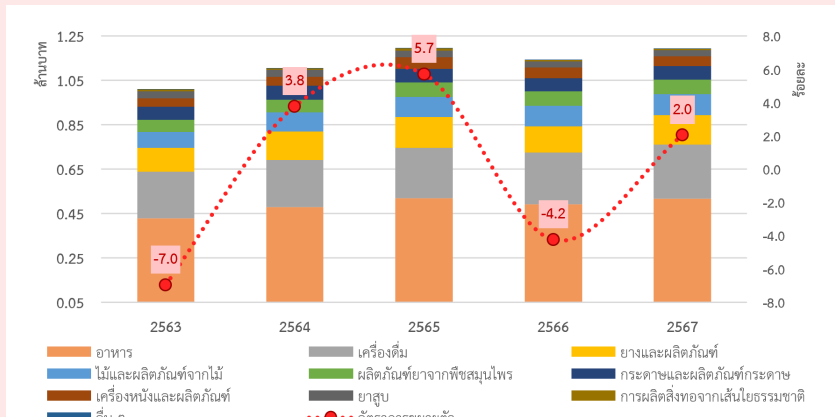
ตัวชี้วัด :	อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (เฉลี่ยร้อยละ)				
030401	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) ขยายตัวร้อยละ 5.71* มูลค่า 1,194,397 ล้านบาท (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) หดตัวร้อยละ 4.24* มูลค่า 1,143,712 ล้านบาท (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ขยายตัวร้อยละ 2.04* มูลค่า 1,192,571 ล้านบาท	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 6.33	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 5110 😊	แย่ลง ร้อยละ 174.34 😞	ดีขึ้น ร้อยละ 148.18 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 – 2568) ขยายตัว เฉลี่ยร้อยละ 1.17	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 32.30 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 29.25 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

หมายเหตุ ** อัตราการขยายตัว (ร้อยละ) เป็นข้อมูล ณ มูลค่าที่แท้จริง ซึ่งการเปรียบเทียบสถานการณ์ดีขึ้น/แย่ลง (😊/😞) ระหว่างปี เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลของอัตราการขยายตัว (ร้อยละ) ส่วนมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ (ล้านบาท) เป็นข้อมูล ณ ราคาประจำปี

สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น พิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของประเทศไทย ประกอบด้วย อาหาร เครื่องดื่ม ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ และอื่น ๆ จัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่ารวม (ณ ราคาประจำปี) 1,192,571 ล้านบาท เทียบเท่าอัตราการขยายตัว (ณ มูลค่าที่แท้จริง) ร้อยละ 2.04 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีมูลค่า 1,143,712 ล้านบาท เทียบเท่าการหดตัว (ณ มูลค่าที่แท้จริง) ร้อยละ 4.24 จาก พ.ศ. 2565 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 148.18 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร การผลิตเครื่องดื่ม การผลิตยางและผลิตภัณฑ์ และการผลิตไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ (คิดเป็นร้อยละ 5.3 4.0 13.9 และ 1.7 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 6.33) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 32.30 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี) พบว่า อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 เฉลี่ยร้อยละ 1.17 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 29.25 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

มูลค่าเพิ่ม (ณ ราคาประจำปี) และอัตราการขยายตัว (มูลค่าที่แท้จริง) ของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สำคัญ

ที่มาของข้อมูล : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาความหลากหลายของสินค้าและผลิตภัณฑ์พร้อมบรรจุภัณฑ์ และการเสริมสร้างสมรรถนะผู้ประกอบการ ตลอดจนขยายความหลากหลายของช่องทางการจำหน่าย และขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยมีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 คือ **โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอุตสาหกรรมสู่ธุรกิจตลาดสมัยใหม่ (One Province One Agro – Industrial Community to Modern Trade : OPOAI – C Next Steps)** ของสำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งมุ่งเน้นยกระดับศักยภาพเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม รวมถึงเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือทางธุรกิจที่นำไปสู่การจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ได้

030401

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าวัตถุดิบและผลผลิตทางการเกษตร การยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปด้วยการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร รวมถึงการเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรให้เกษตรกรสามารถขายสินค้าโดยตรงกับผู้บริโภคหรือผู้ประกอบการผ่านช่องทางที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น มีประเด็นที่สำคัญคือกิจกรรมปลายน้ำของห่วงโซ่การผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป อาทิ การทดสอบตลาด การยกระดับมาตรฐาน ซึ่งอาจยังไม่มี การดำเนินการที่ครบถ้วนและเชื่อมโยงอย่างเพียงพอ ส่งผลต่อความสมบูรณ์ของห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ อาทิ บางโครงการฝึกอบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ไม่ได้เชื่อมโยงกับการทดสอบคุณภาพและการออกแบบ จึงอาจทำให้ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นไม่สามารถเป็นต้นแบบพร้อมจำหน่าย และขาดคุณสมบัติในการขอรับรองมาตรฐานเพื่อเข้าสู่ตลาดระดับสูง นอกจากนี้ **ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ** ของผู้ประกอบการ ทำให้นวัตกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่พัฒนาแล้วอาจยังไม่สามารถเปลี่ยนเป็นผลลัพธ์เชิงพาณิชย์ได้ ส่งผลให้ไม่เกิดมูลค่าเพิ่มที่ชัดเจนในห่วงโซ่การผลิต

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการให้สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจนบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานจากการมุ่งเน้นกิจกรรมการวิจัยและพัฒนาในระยะเริ่มต้น ไปสู่การให้ความสำคัญและจัดสรรทรัพยากรสำหรับการดำเนินงานในช่วงการทดลองผลิตหรือทดลองดำเนินการในปริมาณจำกัดก่อนที่จะผลิตจริง (Pilot Run) เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถแปลงผลงานนวัตกรรมต้นแบบให้เป็นผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่พร้อมจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ อันเป็นการสนับสนุนการนำนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์จริงในทางเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ อาจพิจารณา**ปรับกลไกการสนับสนุนทรัพยากรให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับจังหวะเวลาของธุรกิจ (Business Cycle)** หรือดำเนินโครงการในลักษณะใช้บัตรกำนัล/คูปอง (Voucher) เพื่อแลกเปลี่ยนการสนับสนุนด้านมาตรฐานและตลาด อาทิ บัตรกำนัลสำหรับการจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อทำมาตรฐานอาหารและยา (อย.) หรือ มาตรฐานฮาลาล

แผนแม่บทย่อย : เกษตรอัจฉริยะ

เป้าหมาย

แผนแม่บทย่อย

สินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

Y1

030501

W.ศ. 2562

W.ศ. 2563

W.ศ. 2564

W.ศ. 2565

W.ศ. 2566

W.ศ. 2567

W.ศ. 2568

W.ศ. 2570

คำเป้าหมาย

มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 3

คำเป้าหมาย

มูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น เติบโตไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	มูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)				
	สถานการณ์ปีก่อนหน้า <small>เป็นปีของกรรายนงาน</small>		สถานการณ์ W.ศ. 2568	คำเป้าหมาย W.ศ. 2568	คำเป้าหมาย W.ศ. 2570
	W.ศ. 2566	W.ศ. 2567			
030501	(ข้อมูล W.ศ. 2565) N/A มูลค่า 2,832.58 บาท/ไร่ (ไม่สามารถเทียบ ร้อยละการเพิ่มขึ้นกับ ปีก่อนหน้าได้ เนื่องจาก ใช้ข้อมูลคณะฐาน) (proxy)***	(ข้อมูล W.ศ. 2566) เพิ่มขึ้น ร้อยละ 14.95 มูลค่า 3,256.05 บาท/ไร่ (proxy)***	(ข้อมูล W.ศ. 2567) ลดลง ร้อยละ 25.89 มูลค่า 2,413.20 บาท/ไร่ (proxy)***	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ไม่สามารถเทียบร้อยละการเปลี่ยนแปลง กับปีก่อนหน้าได้ เนื่องจากใช้ข้อมูลคณะฐาน		แย่งลง ร้อยละ 273.18 		
สถานการณ์พัฒนา W.ศ. 2568 เทียบกับ คำเป้าหมาย (ร้อยละ)			(W.ศ. 2566-2568) ลดลง เฉลี่ยร้อยละ 5.47	ต่ำกว่าคำเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ -517.80 ของคำเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ -109.40 <small>ของคำเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย</small>

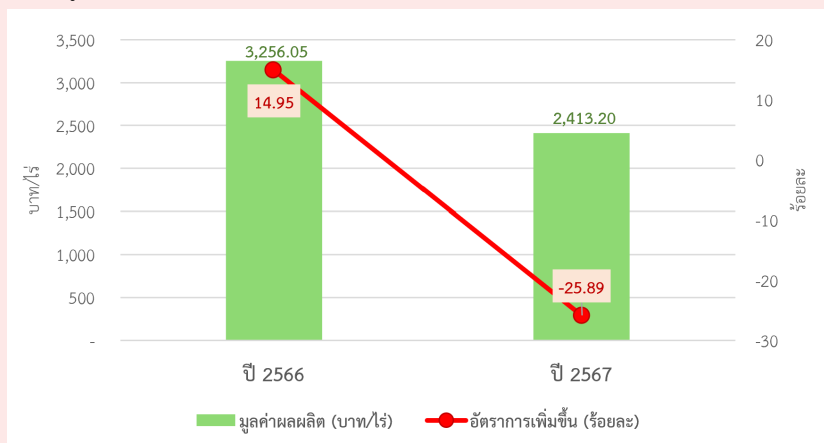
หมายเหตุ: *** เป้าหมาย 030501 สถานการณ์ W.ศ. 2562 - 2567 มีการใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง คือ มูลค่าของสินค้าเกษตรที่ได้จากการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมการเกษตรมาปรับใช้ ภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยข้อมูลการดำเนินงานแปลงใหญ่เกษตรสมัยใหม่ปี 2564 มีพื้นที่นำร่อง 85 แปลง และในปี 2565 เป็นต้นไป มีพื้นที่ดำเนินโครงการ 3,377 แปลง

030501

สินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น พิจารณาเทียบเคียงจากมูลค่าของสินค้าเกษตรที่ได้จากการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมการเกษตรมาปรับใช้ ภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า ในปีการผลิต 2567/68 ได้มีดำเนินการไปแล้วทั้งสิ้นจำนวน 3,377 แปลง ในกลุ่มสินค้าเกษตรกว่า 90 ชนิด มีมูลค่าของผลผลิตเฉลี่ย 2,413.20 บาท/ไร่ เทียบเท่ามูลค่าลดลงร้อยละ 25.89 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีมูลค่าของผลผลิตเฉลี่ย 3,256.05 บาท/ไร่ เทียบเท่ามูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.95 จาก พ.ศ. 2565 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่แยกลง คิดเป็นร้อยละ 273.18 ในขณะเดียวกัน เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ - 517.80 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี) พบว่า มูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 5.47 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ - 109.40 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)

มูลค่าเฉลี่ยของผลผลิตของแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ / อัจฉริยะ พ.ศ. 2566 - 2567

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะในการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต โดยเฉพาะในการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ ข้าว อ้อย ข้าวโพด ปาล์มน้ำมัน ทูเรียน และมะม่วง ตลอดจนสนับสนุนการยกระดับศักยภาพเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) ผ่านแปลงสาธิตต้นแบบเทคโนโลยีอัจฉริยะที่ได้จากการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ใช้ในการเพาะปลูก นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรต้นแบบที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตและแปรรูปแบบเดิมมาเป็นแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีอัจฉริยะและเครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ควบคู่กับการสร้างผู้ประกอบการในการให้บริการธุรกิจเกษตรอัจฉริยะเพื่อให้เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลทางการเกษตรได้มากยิ่งขึ้น โดยมีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. 2568 คือ **โครงการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะด้วยนวัตกรรมภูมิสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน (SGi-Farm)** ของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) โดยพัฒนาแพลตฟอร์มนวัตกรรมภูมิสารสนเทศ ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่ใช้ในการจัดการฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศของกลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน/กลุ่มแปลงใหญ่ และสินค้าเกษตรที่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวิเคราะห์ วางแผน และกำหนดนโยบายร่วมกับชุมชน/วิสาหกิจชุมชน รวมถึงส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงและใช้ประโยชน์นวัตกรรมภูมิสารสนเทศในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการสร้างผู้ประกอบการในการให้บริการธุรกิจเกษตรอัจฉริยะ ควบคู่กับการส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยีอัจฉริยะ และเครื่องจักรกลทางการเกษตร โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรเรียนรู้และสามารถนำไปปฏิบัติในการผลิตและแปรรูปได้อย่างถูกต้อง และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตและการแปรรูปเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพและมูลค่าสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้สินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ **สภาพอากาศที่แปรปรวน** เนื่องจากในปัจจุบันสภาพอากาศค่อนข้างแปรปรวนและเกิดภัยพิบัติขึ้นบ่อยครั้ง อาทิ น้ำท่วม ส่งผลให้ผลผลิตของเกษตรกรน้อยลงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ประกอบกับอาจยังขาดระบบที่จะช่วยวิเคราะห์สภาพอากาศและพยากรณ์อากาศล่วงหน้าเพื่อให้เกษตรกรสามารถรับมือกับสภาพอากาศที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและวางแผนการเพาะปลูกได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ **เกษตรกรบางรายยังไม่เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรกลทางการเกษตรในการผลิต** อีกทั้งช่องทางที่เกษตรกรรายย่อยจะสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลทางการเกษตรในอัตราค่าบริการที่เหมาะสมอาจยังมีจำกัด เกษตรกรจึงคงการผลิตแบบเดิมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ซึ่งมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ

030501

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการให้สินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจนบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและคุณภาพของสินค้าเกษตร รวมถึงการวิเคราะห์สภาพอากาศได้อย่างแม่นยำ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ช่วยให้เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นได้จากปริมาณ คุณภาพ และความปลอดภัยที่สอดคล้องกับมาตรฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งคำนึงถึงการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ซึ่งจะช่วยให้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่รุนแรงมากขึ้นในระยะยาว ตลอดจนจะช่วยให้สินค้าเกษตรสามารถเข้าสู่ตลาดใหม่ ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ควรมุ่งเน้นการเข้าถึงเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลทางการเกษตรของเกษตรกรรายย่อย และกลุ่มเกษตรกร ผ่านการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ และสร้างต้นแบบเกษตรกรอัจฉริยะที่ประสบความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการผลิต รวมถึงสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีดังกล่าวอย่างชัดเจนและทำให้เกษตรกรนำเอาไปประยุกต์ใช้ในการเพาะปลูก การแปรรูป และการตลาดต่อไป ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูลมูลค่าสินค้าที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การประเมินผลเป็นไปในทิศทางเดียวกับเป้าหมายแผนแม่บทฯ และการดำเนินงานในอนาคต

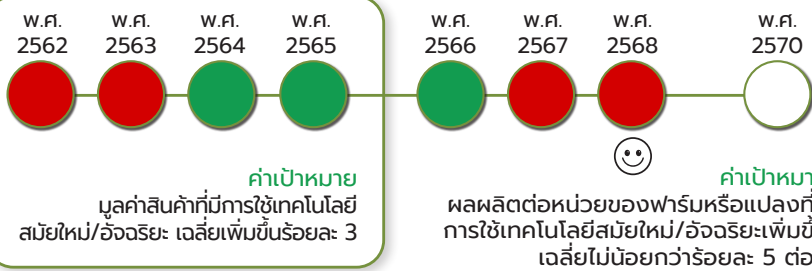

แผนแม่บทย่อย : เกษตรอัจฉริยะ

เป้าหมาย
แผนแม่บทย่อย

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลง
ที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น

Y1 030502

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	มูลค่าสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)				
030502	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของการรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2565) N/A (4,435.08 กก./ไร่) (ไม่สามารถเทียบ ร้อยละการเปลี่ยนแปลง ผลผลิตกับปีก่อนหน้าได้ เนื่องจาก พ.ศ. 2565 เป็นการเก็บเกี่ยวผลผลิต ครั้งแรกของโครงการ) (proxy)***	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ลดลง ร้อยละ 22.18 (3,451.51 กก./ไร่) (proxy)***	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) เพิ่มขึ้น ร้อยละ 13.59 (3,920.56 กก./ไร่) (proxy)***	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 32.39	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ไม่สามารถเทียบร้อยละการเปลี่ยนแปลงของผลผลิต กับปีก่อนหน้าได้ เนื่องจาก พ.ศ. 2565 เป็นการเก็บเกี่ยว ผลผลิตครั้งแรกของโครงการ		ดีขึ้น ร้อยละ 16127 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566-2568) ลดลง เฉลี่ยร้อยละ 4.30	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 41.96 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ -28.67 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

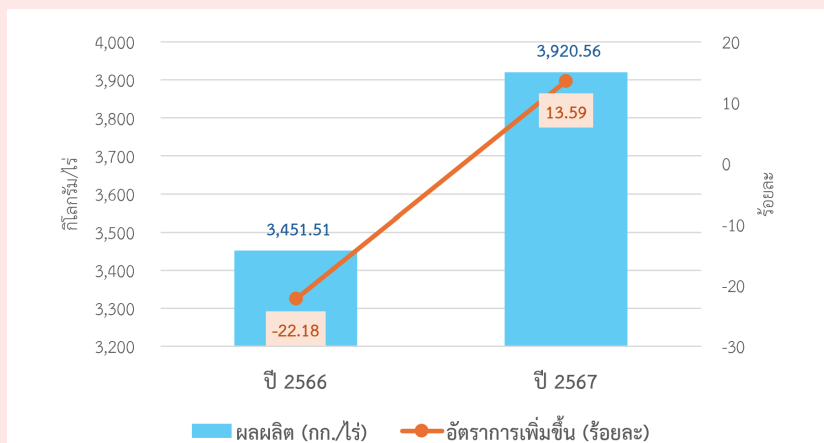
หมายเหตุ: *** เป้าหมาย 030502 สถานการณ์ พ.ศ. 2565 - 2567 ใช้ตัวชี้วัดเทียบเคียง คือ ผลผลิตต่อหน่วยจากการดำเนินโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่
และเชื่อมโยงตลาด จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

030502

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น พิจารณาเทียบเคียงจากผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยจากแปลงต้นแบบที่มีการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ภายใต้โครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2567) พบว่า มีดำเนินการไปแล้วทั้งสิ้นจำนวน 3,377 แปลง ในกลุ่มสินค้าเกษตร 93 ชนิด มีผลผลิตเฉลี่ย 3,920.56 กิโลกรัมต่อไร่ เทียบเท่าผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.59 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2566 (ข้อมูล พ.ศ. 2566) ที่มีผลผลิตเฉลี่ย 3,451.51 กิโลกรัมต่อไร่ เทียบเท่าผลผลิตลดลงร้อยละ 22.18 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 161.27 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 32.39) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 41.96 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี) พบว่า ผลผลิตสินค้าเกษตรที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 4.30 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ -28.67 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ / อัจฉริยะ พ.ศ. 2566 - 2567

ที่มาของข้อมูล : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2568

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการผลิต อาทิ อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things) เครื่องจักรกลทางการเกษตร และดิจิทัลแพลตฟอร์ม ซึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวจะช่วยในการบริหารจัดการปัจจัยนำเข้า อาทิ น้ำ และปุ๋ย ในแปลงเพาะปลูกอ้อย ข้าวโพด และลองกอง เป็นต้น รวมถึงสามารถเฝ้าระวังและเตือนภัยจากโรคและแมลงศัตรูพืช และสามารถช่วยในการเก็บวัสดุเหลือใช้จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตอ้อย เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มปริมาณผลผลิตให้มากยิ่งขึ้น โดยมีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้แก่ (1) **โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายสู่ความยั่งยืนด้วยนวัตกรรมเกษตรอัจฉริยะ** ของสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ซึ่ง ส่งเสริมการพัฒนาพันธุ์อ้อยและใช้เครื่องจักรกลการเกษตรในไร่อ้อย

แปลงใหญ่ต้นแบบ รวมถึงพัฒนาเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย และ (2) โครงการดิจิทัลแพลตฟอร์มเกษตรเชิงพื้นที่รายแปลงเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก ของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยี อวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) โดยพัฒนาเครื่องมือของแพลตฟอร์มดิจิทัลทางการเกษตรเชิงพื้นที่ ระดับรายแปลง Dragonfly ซึ่งมีข้อมูลที่สกัดได้จากภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ทันต่อสถานการณ์และมีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการแปลงเพาะปลูกได้อย่างแม่นยำ

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการ ตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับ การทำการเกษตรแบบดั้งเดิมมาเป็นเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ปริมาณผลผลิต และลดต้นทุนให้แก่เกษตรกรรายย่อย โดยส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางเกษตรและอุปกรณ์ ดิจิทัลต่าง ๆ ที่เกษตรกรสามารถเรียนรู้แล้วนำไปปรับใช้ในแปลงเกษตรได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง การดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการทำให้ผลผลิตของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ การถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรที่เน้นการพึ่งบรรยายและการสรุปภาพรวม ของประเทศ ทำให้เกษตรกรไม่ได้ฝึกปฏิบัติงานจริงและไม่ได้รับข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงในพื้นที่ของตนเอง จึงทำให้เกษตรกรไม่สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ ความเหมาะสมของเทคโนโลยีในแต่ละพื้นที่ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกัน จึงทำให้ เทคโนโลยีที่ได้รับการถ่ายทอดอาจไม่เหมาะสมที่จะใช้ในบางพื้นที่ ประกอบกับเทคโนโลยีดังกล่าวมีราคาที่สูง และยังมีไม่มีผู้ให้บริการในพื้นที่ ก่อให้เกิดข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการให้ผลผลิตของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้นจนบรรลุ เป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่เกษตรกร ในแต่ละพื้นที่ให้มากขึ้น ควบคู่กับการพึ่งบรรยายที่เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้พื้นฐานก่อนการนำไปปฏิบัติ รวมถึงการสำรวจพื้นที่เพื่อวางแผนการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะช่วยให้สามารถนำเทคโนโลยีดังกล่าว ไปประยุกต์ใช้ได้ในแต่ละพื้นที่และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เกษตรกรสามารถใช้เทคโนโลยีในการเพาะปลูก ในแปลงของตนเองได้ ส่งผลให้มีปริมาณผลผลิตที่เพิ่มมากขึ้นและลดต้นทุนได้จริง อีกทั้งกระทรวงเกษตร และสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจการให้บริการด้านการเกษตร (Agricultural Service Providers: ASPs) ให้มากขึ้นและครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อให้เกษตรกร สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างทั่วถึง ทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง และปริมาณผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ที่สามารถเลี้ยงตนเองได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้ หน่วยงาน/สถาบันวิจัยควรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการพัฒนาพันธุ์พืช/สัตว์ให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ทนทานต่อโรค แมลงศัตรูพืช และสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งพัฒนาระบบชลประทานด้วยเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม สมัยใหม่ที่จะช่วยให้เกษตรกรมีน้ำที่เพียงพอในการทำการเกษตรตลอดทั้งฤดูกาลผลผลิตอย่างยั่งยืน

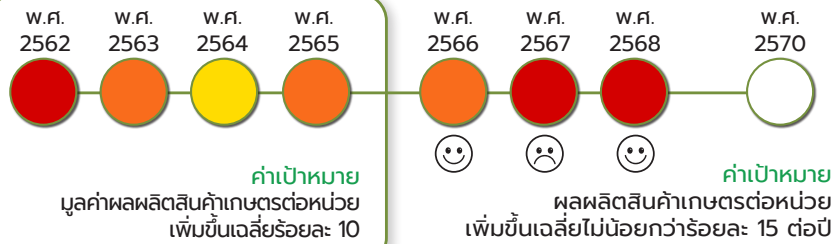
030601

แผนแม่บทย่อย : การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วย มีการปรับตัวเพิ่มขึ้น

Y1 030601

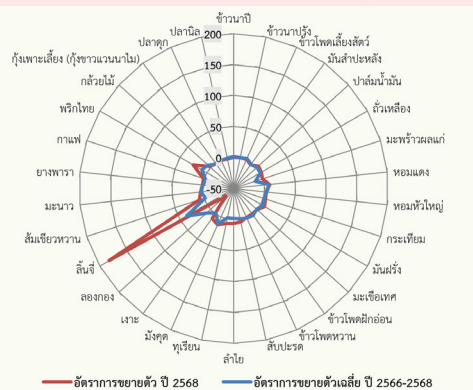

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	ผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้น (ร้อยละ)				
030601	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) เพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.19 ผลผลิต 808 กก./ไร่	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ลดลง ร้อยละ 3.09 ผลผลิต 783 กก./ไร่	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.38 ผลผลิต 801.66 กก./ไร่	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 26.99	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 181.54 😊	แย่ลง ร้อยละ 133.62 😞	ดีขึ้น ร้อยละ 177.02 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 – 2568) เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 2.83	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 8.82 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 18.84 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับวิกฤต ในการบรรลุเป้าหมาย

ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น พิจารณาจากผลผลิตต่อหน่วยของสินค้าเกษตรสำคัญ จัดทำโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) พบว่า ในปีการผลิต 2567/68 สินค้าเกษตรที่สำคัญในกลุ่มพืช จำนวน 27 รายการ และกลุ่มประมง จำนวน 3 รายการ มีผลผลิตเฉลี่ย 801.66 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.38 จาก พ.ศ. 2567 เมื่อพิจารณาแยกกลุ่มพบว่า กลุ่มพืชมีผลผลิตต่อหน่วยเฉลี่ย 801.94 กิโลกรัมต่อไร่ และกลุ่มประมงมีผลผลิตเฉลี่ย

ประสิทธิภาพการผลิตของสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ที่มาของข้อมูล : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2568

764.46 กิโลกรัมต่อไร่ และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) ที่สินค้าเกษตรที่สำคัญในกลุ่มพืชและประมงมีผลผลิตเฉลี่ย 783 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นผลผลิตลดลงร้อยละ 3.09 จาก พ.ศ. 2566 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 177.02 อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 26.99) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 8.82 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี) พบว่า ผลผลิตต่อหน่วยของสินค้าเกษตรในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.83 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 18.84 ของค่าเป้าหมาย ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับวิกฤตในการบรรลุเป้าหมาย (สีแดง)**

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับภาคเกษตรสู่มูลค่าสูงและมาตรฐานการผลิต โดยวางหลักการเศรษฐกิจ BCG และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานสำคัญ พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาที่ต้นทางด้วยการส่งเสริมการใช้พันธุ์ดี ควบคุมไปกับการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และข้อมูลดิจิทัล เพื่อให้เกิดความแม่นยำในการผลิตและเตรียมพร้อมรับมือภัยธรรมชาติ อีกทั้งบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาระบบแปลงใหญ่เพื่อรวมกลุ่มเกษตรกรให้เกิดการประหยัดจากขนาดและลดต้นทุนการผลิตต่อหน่วยได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการอำนวยความสะดวกทางการค้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการในภาคเกษตรกรรม โดยมีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ (1) **โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับความมั่นคงด้านอาหาร** ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีของภาครัฐ รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายกระจายพืชพันธุ์ดีสู่เกษตรกร ควบคุมไปกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ให้เกษตรกรในการเลือกใช้พืชพันธุ์ดีให้เหมาะสมกับพื้นที่และสามารถผลิตพืชที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน (2) **ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ด้านประมง** ของกรมประมง โดยได้ส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรด้านการประมง และพัฒนาศักยภาพการผลิต ยกกระดับมาตรฐานฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพความปลอดภัย และตลาดรองรับ (3) **โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสู่การยกระดับคุณภาพการผลิตตามมาตรฐานสินค้าเกษตร** ของกรมวิชาการเกษตร ที่ดำเนินการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและภาคการเกษตรไทยให้เข้มแข็งด้วยการนำองค์ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปถ่ายทอดผ่านศูนย์เรียนรู้และแปลงสาธิต เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้มีการผลิตตามมาตรฐานสินค้าเกษตร (GAP และเกษตรอินทรีย์) เพื่อสร้างความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและยกระดับรายได้ที่มั่นคงให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการยกระดับขีดความสามารถในการผลิตของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยการส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความแม่นยำในการผลิต ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาคุณภาพปัจจัยการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

030601

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ ปัญหาอุปทานส่วนเกินและราคาผันผวน แม้รัฐบาลจะให้ความสำคัญกับการยกระดับภาคเกษตรสู่มูลค่าสูงและมาตรฐานการผลิต แต่การช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาลในการรักษาเสถียรภาพราคาสวนใหญ่อยู่ในรูปแบบเงินช่วยเหลือเฉพาะหน้า ซึ่งไม่จูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิต ทำให้ยังคงผลิตแบบเดิมจนเกิดผลผลิตล้นตลาดอย่างต่อเนื่อง คุณภาพและมาตรฐานไม่สม่ำเสมอ ซึ่งระบบการตรวจรับรองมาตรฐาน GAP ยังไม่ครอบคลุมเกษตรกรรายย่อย และระบบตรวจสอบสารเคมียังไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงเรื่องสารตกค้างและไม่สามารถเข้าถึงตลาดพรีเมียมได้ ความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยี เนื่องจากเทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) ยังกระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อมสูง ประกอบกับเกษตรกรรายย่อยไม่มีองค์ความรู้ ทักษะ และเงินทุนในการลงทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและภัยพิบัติ แม้รัฐบาลจะมีนโยบายจัดการทรัพยากร แต่มาตรการจูงใจหรือบทลงโทษยังไม่ชัดเจน ทำให้ปัญหา PM2.5 และความเสื่อมโทรมของหน้าดินยังคงอยู่ ขณะที่ระบบชลประทานหลักไม่สามารถบริหารจัดการน้ำในภาวะวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและการเงิน โดยโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ เช่น ห้องเย็น และตลาดกลางสินค้าเกษตร เป็นต้น ยังไม่เพียงพอและมีต้นทุนสูง ทำให้เกิดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวสูง ขณะที่เกษตรกรรายย่อยยังเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ยากแม้จะมีสินเชื่อ ธ.ก.ส. ก็ตาม ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจนบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรแบบมีเงื่อนไข โดยเฉพาะการสนับสนุนงบประมาณหรือสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำที่ต้องผูกโยงกับเงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่มาตรฐานสูง การวางแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด และการลงทุนในเทคโนโลยี การเร่งรัดการถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัลและการยกระดับมาตรฐาน โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและระบบแปลงใหญ่เป็นฐาน พร้อมทั้งสนับสนุนดอกเบี้ยต่ำพิเศษสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่ต้องลงทุนในเทคโนโลยีและพันธุ์ดี ควบคู่กับการพัฒนาระบบมาตรฐานสินค้าเกษตรและระบบการตรวจสอบย้อนกลับ และการเชื่อมโยงตลาดรูปแบบใหม่ที่เน้นการรับประกันราคาและปริมาณซื้อขายล่วงหน้า ตลอดจนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการสนับสนุนแหล่งเงินทุน การพัฒนาระบบข้อมูลที่เข้าใจง่าย และการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้สถาบันเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ สำหรับลงทุนในระบบบริหารจัดการน้ำอัจฉริยะ และการสนับสนุนผู้ประกอบการ/สถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพลงทุนในห้องเย็นหรือยกระดับตลาดสินค้าเกษตรในระดับพื้นที่ให้มีระบบคัดแยกและเก็บรักษาที่ได้มาตรฐาน โดยต้องอาศัยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเฉพาะทางและสิทธิประโยชน์ทางภาษี เพื่อลดการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยวและเพิ่มมูลค่าสินค้า

แผนแม่บทย่อย : การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร

เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย

สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย) ที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตร และสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น

Y1

030602

ว.ศ. 2562

ว.ศ. 2563

ว.ศ. 2564

ว.ศ. 2565

ว.ศ. 2566

ว.ศ. 2567

ว.ศ. 2568

ว.ศ. 2570

คำเป้าหมาย

- 1) สหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 90
- 2) วิสาหกิจชุมชนและกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง เฉลี่ยร้อยละ 25

คำเป้าหมาย

สัดส่วนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรฯ ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานต่อสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนฯ ทั้งหมด ได้แก่

- 1) สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
- 2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35
- 3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

หมายเหตุ: ** เป้าหมาย 030602 พิจารณาจากสัดส่วนสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรฯ ที่มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานต่อสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนฯ ทั้งหมด ทั้งนี้ ตัวชี้วัดสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 มีการปรับปรุงข้อมูลสถานการณ์ของปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ค่าสถานะอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ปรากฏไว้ในรายงานฯ ประจำปี 2567

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด :	1. สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 (ร้อยละ)				
030602	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรยาจนา		สถานการณ์ ว.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย ว.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย ว.ศ. 2570
	ว.ศ. 2566	ว.ศ. 2567			
	(ข้อมูล ว.ศ. 2566) ร้อยละ 43.88 1,477 แห่ง จากทั้งหมด 3,366 แห่ง (revised)**	(ข้อมูล ว.ศ. 2567) ร้อยละ 47.62 1,558 แห่ง จากทั้งหมด 3,272 แห่ง	(ข้อมูล ว.ศ. 2568) ร้อยละ 50.49 1,612 แห่ง จากทั้งหมด 3,193 แห่ง	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 53.10	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ไม่สามารถเทียบกับ ปีก่อนหน้าได้ เนื่องจากการปรับเกณฑ์ การประเมินและเริ่มประเมิน ใน ว.ศ. 2566 เป็นปีแรก	ดีขึ้น ร้อยละ 8.52 	ดีขึ้น ร้อยละ 6.03 		
สถานการณ์พัฒนา ว.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(ว.ศ. 2566 – 2568) เฉลี่ย ร้อยละ 47.33	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 95.08 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 94.65 ของค่าเป้าหมาย

030602

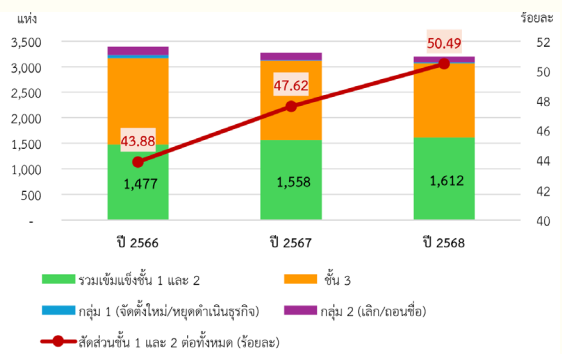
ตัวชี้วัด :	2. วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพในระดับดี (ร้อยละ)				
030602	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ร้อยละ 35.84 28,602 แห่ง จากทั้งหมด 79,797 แห่ง	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ร้อยละ 41.95 27,621 แห่ง จากทั้งหมด 65,835 แห่ง	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) ร้อยละ 43.86 27,275 แห่ง จากทั้งหมด 62,191 แห่ง	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 35	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 35 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ดีขึ้น ร้อยละ 35.58 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 17.05 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 4.53 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 – 2568) เฉลี่ย ร้อยละ 40.55	สูงกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 125.31 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 115.86 ของค่าเป้าหมาย
ตัวชี้วัด :	3. กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งระดับ 1 และ 2 (ร้อยละ)				
030602	สถานการณ์ปีก่อนหน้า เป็นปีของกรรรายงาน		สถานการณ์ พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568	ค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570
	พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567			
	(ข้อมูล พ.ศ. 2566) ร้อยละ 32.43 1,187 กลุ่ม จากทั้งหมด 3,660 กลุ่ม (revised)**	(ข้อมูล พ.ศ. 2567) ร้อยละ 34.20 1,209 กลุ่ม จากทั้งหมด 3,535 กลุ่ม	(ข้อมูล พ.ศ. 2568) ร้อยละ 34.23 1,169 กลุ่ม จากทั้งหมด 3,415 กลุ่ม	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 36.26	เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ร้อยละ 35 ต่อปี
การเปลี่ยนแปลง เทียบกับปีก่อนหน้า (ร้อยละ)	ไม่สามารถเทียบกับ ปีก่อนหน้าได้ เนื่องจากการปรับเกณฑ์ การประเมินและเริ่มประเมิน ใน พ.ศ. 2566 เป็นปีแรก	ดีขึ้น ร้อยละ 5.46 😊	ดีขึ้น ร้อยละ 0.09 😊		
สถานการณ์พัฒนา พ.ศ. 2568 เทียบกับ ค่าเป้าหมาย (ร้อยละ)			(พ.ศ. 2566 – 2568) เฉลี่ย ร้อยละ 33.62	ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย โดยคิดเป็นร้อยละ 94.40 ของค่าเป้าหมาย	คิดเป็นร้อยละ 96.06 ของค่าเป้าหมาย
ภาพรวมสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2570 มีค่าเฉลี่ยจากทั้ง 3 ตัวชี้วัด หมายเหตุ : การคำนวณสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย สำหรับตัวชี้วัดที่มีค่าเกินร้อยละ 100 จะกำหนดให้เป็น 100 โดยมีการคำนวณดังนี้ $\frac{(94.65 + 100 + 96.06)}{2}$					คิดเป็นร้อยละ 96.90 ของค่าเป้าหมาย อยู่ในระดับใกล้เคียง ในการบรรลุเป้าหมาย

สถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น พิจารณาจาก 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

1) สหกรณ์การเกษตรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) มีจำนวน 1,612 แห่ง จากสหกรณ์ภาคการเกษตรที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 3,193 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.49 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) มีจำนวน 1,558 แห่ง จากสหกรณ์ภาคการเกษตรที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 3,272 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 47.62 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 6.03 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 53.10) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 95.08 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี) พบว่า สัดส่วนสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 ในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 เฉลี่ยร้อยละ 47.33 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 94.65 ของค่าเป้าหมาย

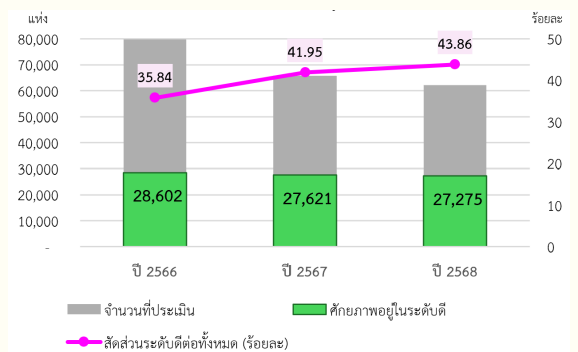
ผลการจัดชั้นความเข้มแข็งสหกรณ์ภาคการเกษตร ปี 2566 - 2568

หมายเหตุ : ในระหว่างปีที่มีการประเมินจัดชั้นความเข้มแข็ง (ตั้งแต่ 1 มกราคม 2567 - 31 สิงหาคม 2568) มีสหกรณ์นอกภาคการเกษตร เปลี่ยนประเภทเป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร จำนวน 2 แห่ง ส่งผลให้สหกรณ์ภาคการเกษตรมีจำนวนเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับฐานข้อมูลสหกรณ์ภาคการเกษตร ณ วันที่ 1 มกราคม 2567 จำนวน 3,193 แห่ง ที่มาของข้อมูล : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568

2) วิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพอยู่ในระดับดี จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) มีจำนวน 27,275 แห่ง จากวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 62,191 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.86 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) มีจำนวน 27,621 แห่ง จากวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 65,835 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 41.95 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 4.53 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35) พบว่ามีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 125.31 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี) พบว่า สัดส่วนวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพอยู่ในระดับดี ในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 เฉลี่ยร้อยละ 40.55 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 115.86 ของค่าเป้าหมาย

ผลการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ปี 2566 - 2568

ที่มาของข้อมูล : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568

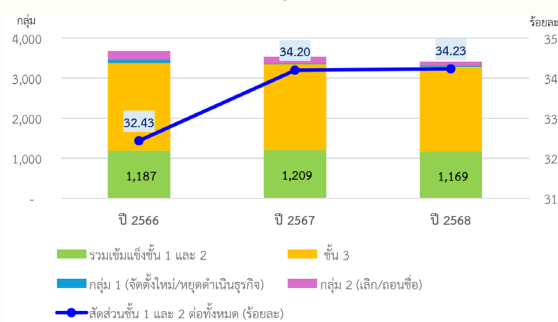

030602

3) กลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 จัดทำโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ข้อมูล พ.ศ. 2568) มีจำนวน 1,169 กลุ่ม จากกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 3,415 กลุ่ม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.23 และเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า พ.ศ. 2567 (ข้อมูล พ.ศ. 2567) มีจำนวน 1,209 กลุ่ม จากกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการประเมินทั้งหมด 3,535 กลุ่ม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.20 สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การพัฒนาดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 0.09 อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2568 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 36.26) พบว่า มีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 94.40 ของค่าเป้าหมาย ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และเมื่อเทียบกับค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 (เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ต่อปี) พบว่า สัดส่วนกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็งอยู่ในระดับ 1 และ 2 ในช่วง พ.ศ. 2566 - 2568 เฉลี่ยร้อยละ 33.62 ต่อปี ซึ่งมีสถานการณ์คิดเป็นร้อยละ 96.06 ของค่าเป้าหมาย

ทั้งนี้ ภาพรวมของสถานการณ์การพัฒนาของเป้าหมายโดยการเฉลี่ยจากทั้ง 3 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 96.90 ของค่าเป้าหมาย พ.ศ. 2570 ส่งผลให้**สถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย (สีเหลือง)**

ผลการจัดชั้นความเข้มแข็งกลุ่มเกษตรกร ปี 2566 - 2568

การดำเนินงานที่ผ่านมา

การดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2568 โดยภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมุ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยการยกระดับศักยภาพด้านการบริหารจัดการและการดำเนินกิจการให้กับวิสาหกิจชุมชน ทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยการตรวจสอบความถูกต้องในการทำธุรกรรมทางการเงิน และส่งเสริมสหกรณ์ในการนำข้อมูลทางการเงินการบัญชีไปใช้บริหารจัดการธุรกิจ ซึ่งจะช่วยให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งด้านการเงินการบัญชีในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น โดยมีโครงการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ (โครงการสำคัญ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 อาทิ (1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยได้ดำเนินการยกระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ทั้งทักษะการบริหารกิจการ การประกอบธุรกิจเชิงรุก การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ รวมถึงสร้างเครือข่ายและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของวิสาหกิจชุมชน (2) โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการธุรกิจของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ที่มีความเข้มแข็งในระดับชั้น 2 และ 3 ให้สามารถขึ้นสู่ระดับชั้นที่ดีขึ้นได้ (3) **โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชน** ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยได้ส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ ให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค เพื่อสร้างความเข้มแข็งและรายได้ให้กับวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

นอกจากนี้ จากการติดตามข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมายในรายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2567 หน่วยงานให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของสถาบันเกษตรกร ในการประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะทักษะในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรและการบริหารจัดการทางการเงิน การบัญชี เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อขยายโอกาสทางการตลาด และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรให้กับสถาบันเกษตรกรและเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

ความท้าทายในการพัฒนาสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น มีประเด็นที่สำคัญ อาทิ **การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์** ซึ่งปัจจุบันยังมีสหกรณ์ภาคการเกษตรที่มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจน้อยกว่าร้อยละ 60 โดยเกษตรกรอาจมีความคิดในการเป็นสมาชิกสหกรณ์เพียงเพื่อมุ่งหวังได้รับประโยชน์จากสหกรณ์ ยังขาดความเข้าใจในบทบาทที่สำคัญของตนที่เป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าของสหกรณ์ (Co-owners and Customers) **การแก้ไขปัญหาการขาดทุนในการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาการทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์** ที่บางส่วนยังอยู่ระหว่างการดำเนินปรับปรุง/แก้ไข ซึ่งมีความจำเป็นต้องเร่งรัดการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อภาพรวมของการประเมินศักยภาพความเข้มแข็งของสหกรณ์ภาคการเกษตร ตลอดจนไม่ส่งผลกระทบต่อสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตรในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

การดำเนินการพัฒนาสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้นจนบรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรต้องให้ความสำคัญกับ **การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการพัฒนาสหกรณ์** โดยสร้างความตระหนักในบทบาทที่สำคัญของสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าที่ต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมมือในการพัฒนาสหกรณ์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด และผลักดันให้สมาชิกสหกรณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ อาทิ การเข้าร่วมประชุม การจัดทำแผนพัฒนา การเลือกตั้งกรรมการ การใช้บริการของสหกรณ์ **การสนับสนุนการขยายโอกาสทางธุรกิจให้กับสหกรณ์ และการพัฒนาเครือข่ายของสถาบันเกษตรกร** ทั้งสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร เพื่อให้การดำเนินงานมีความเข้มแข็ง และช่วยพัฒนาธุรกิจของสหกรณ์ นำไปสู่การยกระดับศักยภาพความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรในอนาคต ตลอดจนการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อความรวดเร็วในการตรวจสอบ ลดความเสี่ยงจากการทุจริต และทำให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงาน ตลอดจนนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันเกษตรกร